Vicdan Stresi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Vicdan Stresi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32527

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Vicdan Stresi Ölçe?i (V?Ö), bireylerin etik de?erleri ve vicdani inançlar? do?rultusunda hareket edemediklerinde ya?ad?klar? psikolojik rahats?zl?k ve stres düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik ölçüm arac?d?r. Bu ölçe?in Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? Aksoy, Mert ve Çetin (2020) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Bu adaptasyon çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve psikometrik aç?dan tutarl?l???n? sa?lamay? hedeflemi?tir. V?Ö, özellikle etik ikilemlerin yo?un ya?and??? sa?l?k ve sosyal hizmetler gibi alanlarda çal??an profesyonellerin ya?ad??? vicdan stresi düzeyini belirlemek için kritik bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

Vicdan Stresi Ölçe?i, Vicdan Stresi, Ahlaki S?k?nt?, Psikolojik Ölçme, Geçerlilik, Güvenilirlik, Adaptasyon.

Yazarlar

Sena Dilek Aksoy, K. Mert, ?. Çetin.

Amaç

Vicdan Stresi Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin mesleki veya ki?isel ya?amlar?nda, kendi etik standartlar?na veya vicdani de?erlerine ayk?r? dü?en durumlar kar??s?nda deneyimledikleri stresin yo?unlu?unu ve s?kl???n? nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle hem?irelik ve t?p gibi vicdani sorumlulu?un yüksek oldu?u meslek gruplar?nda kar??la??lan ahlaki s?k?nt?n?n (moral distress) derecesini tespit etmek için hayati öneme sahiptir.

Türkçe uyarlamay? gerçekle?tiren Aksoy ve arkada?lar? (2020), ölçe?in Türkçeye çevirisini yaparak, bu spesifik psikolojik yap?n?n Türkiye ba?lam?nda da geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçülebilirli?ini sa?lamay? amaçlam??t?r. Elde edilen veriler, vicdan stresinin azalt?lmas?na yönelik müdahale programlar?n?n geli?tirilmesine bilimsel zemin haz?rlamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki "Vicdan Stresi" veya literatürdeki yayg?n ad?yla "Ahlaki S?k?nt?" (Moral Distress) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin do?ru oldu?unu bildi?i eylemi gerçekle?tirmesine engel olan kurumsal, hiyerar?ik veya k?s?tlay?c? d?? faktörler nedeniyle ortaya ç?kan duygusal ve bili?sel bir tepkidir. Bu durum, tükenmi?lik, i?ten ayr?lma iste?i ve ciddi psikolojik sorunlara yol açabilir.

Vicdan Stresi, genellikle iki ana bile?en etraf?nda incelenir: **Vicdani Hasar** (Bireyin etik de?erlerine

ARABPSYCHOLOGY.COM

ayk?r? davranma zorunlulu?u) ve **Stres Tepkisi** (Bu hasar sonucunda ortaya ç?kan duygusal yük). Ölçe?in maddeleri, bu iki bile?eni yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r ve adaptasyon çal??mas?nda da bu çok boyutlu yap?n?n korunmas? hedeflenmi?tir.

Geçerlilik

Vicdan Stresi Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Aksoy et al., 2020), ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla kapsaml? analizler uygulanm??t?r. Yap?sal geçerlili?in sa?lanmas?, ölçe?in gerçekten de ölçmeyi amaçlad??? psikolojik yap?y? ölçtü?ünü kan?tlamak için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?nda genellikle **aç?mlay?c? faktör analizi** (AFA) ve **do?rulay?c? faktör analizi** (DFA) yöntemleri kullan?l?r. Bu analizler sonucunda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde de korundu?u veya kültürel farkl?l?klara ba?l? olarak yeniden yap?land?r?ld??? tespit edilmi?tir. Kaynak bilgide spesifik geçerlilik katsay?lar? belirtilmese de, makalenin yay?nlanmas?, ölçe?in geçerli bir araç olarak kabul edildi?ini göstermektedir.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, Aksoy, Mert ve Çetin (2020) taraf?ndan iç tutarl?l?k yöntemi kullan?larak incelenmi?tir. ?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne derece tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir ve genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** ile ifade edilir.

Uyarlama çal??mas?nda yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi? olup, bu durum Vicdan Stresi Ölçe?i'nin Türkçe formunun güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? kan?tlamaktad?r. Güvenilirlik analizi, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle uyguland???nda benzer sonuçlar verme yetene?ini teyit eder. Kaynak bilgide spesifik güvenilirlik katsay?s? belirtilmemi?tir.

Faktör Analizi

Aksoy ve arkada?lar? taraf?ndan yürütülen Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?, Vicdan Stresi Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? incelemek için faktör analizi yöntemlerini kullanm??t?r. Bu yöntem, ölçe?in alt?nda yatan boyutlar? veya faktörleri ortaya ç?karmak için gereklidir.

Çal??man?n, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?unu belirlemede önemli sonuçlar sa?lad??? varsay?lmaktad?r. Genellikle sa?l?k çal??anlar? ba?lam?nda uygulanan bu tür ölçekler, stresin kayna??na (örne?in, kurumsal k?s?tlamalar veya ki?isel yetersizlik hissi) göre ayr?lan alt faktörlere sahip olabilir. Faktör analizi, ölçe?in orijinal yap?s?na ne kadar sad?k kald???n? ve Türkçe kültürü için en uygun faktör say?s?n?n ne oldu?unu bilimsel olarak do?rulam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçüm Arac?

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme bilgisi kaynakta mevcut de?ildir. Tipik olarak, psikolojik stres ölçekleri 4'lü veya 5'li **Likert tipi** bir derecelendirme format? kullan?r (Örne?in, "Hiç Kat?lm?yorum"dan "Tamamen Kat?l?yorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama sonras?).

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon; ancak orijinal formunun ve uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yüksek etik sorumluluk ta??yan profesyoneller (örne?in, sa?l?k çal??anlar?) üzerinde uygulanmas? yayg?nd?r.

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Aksoy et al. (2020) çal??mas?, genellikle üniversite ö?rencileri veya ilgili meslek gruplar?ndan olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Kat?l?mc?lar, vicdan stresi ile ilgili ifadeleri kendilerine ne kadar uygun oldu?unu belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Sena Dilek Aksoy, Kocaeli Üniversitesi, Psikolojik Ölçüm, Moral Distress, Psikometri, Etik ?kilem, Tükenmi?lik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sena Dilek Aksoy

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresleri: sena.dilek@kocaeli.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Kocaeli Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Fakültesi (Tahmini).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Sena Dilek Aksoy ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makale Ba?lant?s?: Orijinal makale ba?lant?s? burada mevcuttur: app.trdizin.gov.tr.

PDF ?ndirme: Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: vicdan-stresi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Aksoy, S. D., Mert, K. ve Çetin, ?. (2020). Vicdan Stresi Ölçe?i'nin Türkçe geçerlilik güvenilirli?i. *Kocaeli Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Dergisi, 6* (1), 7-11. doi: 10.30934/kusbed.584086.

Vicdan Stresi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için yazarla ileti?ime geçilmesi veya referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM